

JİNEKOLOJİK ACİLLER

Dr. Sıla Şadilloğlu
Dr. Zeynep Kekeç

1. DİSMENORE

Primer dismenore genellikle ilk döngüsel adet kanamasının (menarş) başlamasından 6 ay sonra görülmeye başlar ve ovulatuvar siklus düzenlidir. Bu dönemde menstrüel sıvıdan yapılan prostoglandin seviyeleri yüksek bulunmuştur.

Sekonder dismenore ilk döngüsel adet başladıktan sonra herhangi bir dönemde gelişebilir fakat çoğu hastada 20-30'lu yaşlarda ortaya çıkmaktadır. Yüksek prostoglandin seviyeleri bu hastalarda da mevcuttur fakat ek olarak pelvik bir patolojide bulunmaktadır. Sık karşılaşılan pelvik patolojiler endometriozis, leiomyoma, adenomyozis, PID ve intrauterin araçlardır.

Patofizyolojide henüz tam anlaşılamayan hormonal, basal vücut ısısı, uyku paterni ve santral sinir sistemi ilişkisi mevcuttur.

Klinik Primer ve sekonder dismenore ayrımı yapılmalıdır. Hastalardan detaylı bir anamnez alınmalı ve dikkatli bir jinekolojik muayene yapılmalıdır.

Primer Dismenore: Menarştan 6 ay sonra başlayan, her seferinde mensten 8-72 saat önce alt abdomen, pelvik ağrıya bazen başağrısı, ishal, bulantı, kusmanın eşlik ettiği bir durumdur. Uterus hassasiyeti bulunabileceği gibi normal pelvik muayene bulguları da görülebilir. Servikal stenoz geriye doğru akıma yol açabilir.

Risk Faktörleri; Erken menarş, nulliparite, dismenore, fazla miktarda kanama ve uzamış mens, sigara, pozitif aile hikayesi, obezite,

Sekonder Dismenore 20-30'lu yaşlarda başlar, daha önceden ağrısız mensleri mevcuttur. İnfertilite, fazla miktarda ve düzensiz kanamalar, disperoni ve non-steroid antiinflamatuvar ilaçlarla rahatlamayan bir ağrı mevcuttur. Palpe edilebilen uterin kitle veya kitleler mevcuttur. Servikal hareketlerde ağrı, adneksial hassasiyet veya ele gelen kitle, vajinal veya servikal akıntı, görülebilir vajinal patoloji görülebileceği gibi yapılan ultrasonografik değerlendirmenin normal olması varolan patolojiyi dışlatmaz.

Risk Faktörleri; Leiomyoma, PID, Tuba-ovaryan abseler, Over torsiyonu, Over kisteri, Endometriozis-adenomyozis, Rahim içi araç kullanımı

Laboratuvar Tam kan sayımı, idrar tahlili, beta HCG, gonogokal/klamidyal kültürler, cinsel yolla bulaşıcı hastalıklar ve PID için kültürler ve enzimler istenmelidir.

Görüntüleme Ultrasonografi hem ucuz, hemde kolay erişilebilir bir tanı aracıdır, birçok pelvik patolojiyi gösterebilir, gerek duyulduğu takdirde

Atrofik Vajinit Menapozdaki kadınlarda ovaryan steroid üretiminin azalması vulva, vajina, serviks, üretra ve mesanede şiddetli değişikliklere yol açar. Menapoz sonrası 4 yılda kadınların %60'ında oluşan vajinal atrofi atrofik vajinite sebep olabilir. Vajinal kuruluk, ağrı, kaşıntı, disparoni ve ara sıra lekelenme ya da akıntı şikayetleri vardır. Akıntı ince, az miktarda ve sarımsı pembe renklidir. Vajinal epitelyum ince, inflame ve ülsere görülebilir.

Atrofik vajinitin tedavisi ilk olarak topikal vajinal östrojendir. Tedavinin yan etkileri uterin kanama, meme ağrısı, perineal ağrı ve endometrial aşırı uyarıdır. Üreme organlarının her hangi birinde kanser hikayesi olan hastalarda östrojen kullanılmaz.

Bartolin Bezî Kist ve Absesi Bartolin bezleri labia minörde yerleşmiştir. Bartolin bez absesi olan kadınlar birkaç içinde oluşan posterior introitus içinde saat 4 ve 8 yönlerinde yerleşmiş kitle nedeniyle başvururlar. Ağrı ve sertleşme sıklıkla vardır.

Absenin insizyonu ve drenajı sıklıkla, gereklidir ancak abse olduğundan emin oluncaya kadar uygulanmamalıdır. Eğer abse drenaj için uygun değilse geniş spektrumlu antibiotik ve analjezik başlanır ve sıcak oturma banyosu önerilir.

Kaynaklar

1. Moore L.E. , Kavanagh J.J. ; Talavera F. , at al., Amniotic Fluid Embolism (Last Updated: Jan 13, 2012) Emergency Medicine web site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/253068-overview>
2. Shepherd S. M. ,Talavera F, Rivlin M.E., at al., Pelvic Inflammatory Disease (Last updated: May 17, 2011) Emergency Medicine web site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/256448-overview>
3. Moore T.R., ZuraWin R.K., Talavera F, at al., Diabetes Mellitus and Pregnancy Diabetes Mellitus and Pregnancy (Last updated: Jan 25, 2012)) Emergency Medicine web site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/127547-overview>
4. Karim A.C. , Popat V. , Dang D.K.; at al., Dysmenorrhea (Last updated: Mar 8, 2011) Emergency Medicine web site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/253812-overview>
5. Ross M.G., Meyer B.A., Ramus R.m., at al., Eclampsia (last updated: Jul 16, 2012)) Emergency Medicine site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/253960-overview>
6. Chi T.J., Sayah A. J. , Talavera F, at al., Emergent Management of Ectopic Pregnancy (Last updated: May 26, 2011)) Emergency Medicine site. Available at <http://emedicine.medscape.com/article/796451-overview>
7. Carson M.P, Gibson P.S., Talavera F, at al., Hypertension and Pregnancy (Last updated at: Feb 24, 2012) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/261435-overview>
8. Madappa T, Sharma S, Peters S.P, at al., Pulmonary Disease and Pregnancy (Last updated at: Sep 1, 2011) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/303852-overview#aw2aab6b8>
9. Leber M.J, Tirumani A, Howes D.S., at al., Vulvovaginitis in Emergency Medicine (Last updated at: Apr 16, 2012) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/797497-overview>
10. Wilcox S.R., Sayah A.J., Talavera F, at al., Pregnancy, Hyperemesis Gravidarum (Last updated at: Jan 13, 2010) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/796564-overview>
11. Estephan A, Sinert R.H., Conrad S.A., at al., Dysfunctional Uterine Bleeding (Last updated at: Feb 1, 2010) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/795587-overview>
12. Deering S.HH, Meyer B.A., Talavera F, at al., Abruptio Placentae (Last updated at: May 16, 2011) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/252810-overview>
13. Joy S, Temming L, Stone R.A., at al., Placenta Previa (Last updated at: Jun 5, 2012) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/262063-overview>
14. Yadom M.Y., Carusi D, Sayah A.J. Postpartum Hemorrhage in Emergency Medicine (Last updated at: May 2, 2012) Emergency Medicine site. Available at: <http://emedicine.medscape.com/article/796785-overview>